

SURAT Al-Balad - KAPITEL 90

Landet

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN

90:1

لَا أُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

JAG kallar detta land att vittna -

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 1 i sura Al-Balad lyder: "Jag svär vid denna stad" - och syftar på Makkah. Den inleder en kraftfull ed som markerar surans allvar och budskapets tyngd.

Här är en fördjupad förklaring av versen:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Lā uqsimu bihādihā al-balad*
- Svensk översättning: "Jag svär vid denna stad"
- "Al-Balad" betyder "staden", och enligt klassisk tafsir syftar det på Makkah.

2. Retorisk funktion: edsformeln

- Versen börjar med "*Lā uqsimu*" - bokstavligen "Nej, jag svär", vilket är en stilistisk form i Koranen som först negerar och sedan bekräftar, för att väcka uppmärksamhet och betona allvaret.
- Att Gud svär vid något i Koranen signalerar att det är av stor betydelse. Här är det Makkah - en stad med djup historisk, religiös och profetisk betydelse.

3. Varför Makkah?

- Makkah är:
  - Profeten Muhammeds födelsestad.

- Platsen för Kaba, islams heligaste plats.
- En stad där profeten och hans följeslagare mötte hårt motstånd och förföljelse.
- Genom att svära vid Makkah lyfts stadens helighet och dess roll i den profetiska missionen.

4. Pedagogisk och teologisk betydelse

- Versen fungerar som en introduktion till surans tema: *människans kamp och val i livet*.
- Den retoriska eden sätter tonen för efterföljande verser som handlar om människans prövningar, ansvar och moraliska vägval.
- För undervisning kan man använda denna vers för att:
  - Diskutera varför vissa platser får särskild betydelse i religiösa texter.
  - Reflektera över hur språkets stil (t.ex. edsformler) används för att förstärka budskap.
  - Göra en övning där elever får identifiera andra verser där Gud svär vid något - och analysera varför.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

I undervisning kan man jämföra detta med hur vi i vardagen säger: "Jag lovar på min mammas liv" - för att visa att vi menar allvar. Koranens ed fungerar på liknande sätt, men med gudomlig auktoritet.

Att svära vid något är som att använda en "referenspunkt" i ett argument - precis som forskare refererar till etablerade fakta för att bygga trovärdighet.

90:2

وَأَنْتَ حَلٌّ لِّبَلَدِ

detta land där du är fri att bo -

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 2 i sura Al-Balad lyder: "Och du är fri (hillun) i denna stad" - en vers med djup retorisk och teologisk laddning som markerar ett undantagstillstånd i Makkah.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Wa anta ḥillun bihādihā al-balad*
- Svensk översättning: "Och du är fri i denna stad"
- Nyckelordet *ḥillun* har flera möjliga betydelser, vilket ger versen flera tolkningslager.

2. Linguistisk och retorisk analys

- *ḥillun* kan betyda:
  - **Tillåten** eller **laglig** – dvs. att något som normalt är förbjudet är tillåtet.
  - **Bosatt** eller **närvarande** – dvs. att Profeten är en invånare i staden.
- Kombinationen med vers 1 ("Jag svär vid denna stad") förstärker kontrasten: Makkah är helig, men något exceptionellt sker.

3. Teologisk tolkning

- Enligt klassisk tafsir (t.ex. Ibn Kathir och Ma'arifur Qur'an):
  - Versen syftar på att *Profeten* □ *tillfälligt får tillåtelse att strida i Makkah* vid dess erövring – ett undantag från stadens normala fredliga status.
  - Alternativt: versen visar att *Profetens närvaro i Makkah höjer dess helighet*, men att han samtidigt är utsatt – "fri" i betydelsen "utan skydd", vilket speglar hans utsatthet under förföljelsen.

4. Pedagogisk betydelse

- Versen kan användas för att diskutera:
  - Hur helighet och undantag samverkar i religiösa texter.
  - Hur språkets mångtydighet (*ḥillun*) öppnar för flera tolkningar – en bra övning för elever att jämföra olika tafsir.
  - En rollspelsövning där elever får gestalta Makkahs invånare före och efter erövringen, och reflektera över förändringen i stadens status.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

I undervisning kan man använda detta för att förklara hur undantag i system ibland är nödvändiga för att återställa balans.

Man kan jämföra *ḥillun* med begreppet "tillfällig immunitet" inom biologi eller juridik:

Precis som vissa tillstånd (t.ex. feber) tillfälligt förändrar kroppens regler, förändrar versen Makkahs status under ett avgörande ögonblick.

90:3

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

och Jag kallar människorna och deras avkomma!

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 3 i sura Al-Balad lyder: "Och [vid] den som födde och det som han födde" - en ed som lyfter fram människans ursprung och släktlinje, med flera möjliga tolkningar.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Wa wālidin wa mā walad*
- Svensk översättning: "Och [vid] den som födde och det som han födde"
- "Wālid" betyder "den som föder" (ofta förstått som Adam eller fadern), och "mā walad" betyder "det han födde" (dvs. hans avkomma eller hela mänskligheten).

2. Tafsir och möjliga tolkningar

Enligt klassiska och moderna tafsir finns flera tolkningar:

- **Adam och hans avkomma:** Gud svär vid Adam, den första människan, och alla hans efterkommande - dvs. hela mänskligheten.
- **Profeten Ibrahim och Profeten Muhammad** ﷺ: Vissa kommentatorer tolkar det som en ed vid Abraham och hans välsignade ättling, Muhammad, vilket förstärker temat om profetisk arv.
- **Förälder och barn i allmänhet:** En bredare tolkning är att Gud svär vid den universella relationen mellan förälder och barn - ett band som bär både kärlek, ansvar och prövning.

3. Retorisk funktion

- Versen är tredje ledet i en serie av edsformler (vers 1-3), vilket bygger upp en dramatisk inledning.
- Den lyfter fram *människans värdighet och ansvar* - vi är inte slumpmässiga varelser, utan födda ur en helig kedja av skapelse.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Låt eleverna reflektera över vad det innebär att Gud svär vid förälder och barn. Vad säger det om relationens betydelse?
- **Rollspel:** Elever kan gestalta olika generationer (Adam, en förälder, ett barn) och diskutera ansvar, arv och värderingar.
- **Kognitiv övning:** Jämför med genetisk arvs massa - hur varje människa bär på en unik kombination av tidigare generationers egenskaper.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

I undervisning kan man använda ett släkträd eller DNA-spiral som visuell metafor för denna vers: varje människa är både bärare av ett arv och en potentiell källa till framtida generationer.

Inom genetik är varje människa resultatet av en lång kedja av DNA-överföring - en biologisk parallell till "wa mā walad".

90:4

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

Helt visst har Vi skapat människan för [ett liv av] slit, plågor och prövningar.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 4 i sura Al-Balad lyder: "Sannerligen, Vi har skapat människan i möda" - en kärnvers som beskriver människans liv som en ständig kamp, både fysisk och andlig.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Laqad khalaqnā al-insāna fī kabad*
- Svensk översättning: *"Sannerligen, Vi har skapat människan i möda"*
- Nyckelordet *kabad* betyder **smärta, kamp, ansträngning, svårighet** - både kroppsligt och själsligt.

2. Tafsir och teologisk innebörd

- Enligt Ibn Abbas: människans liv är en kedja av svårigheter - från födelse, barndom, arbete, sjukdom, ålderdom, död, till domedagen.
- Versen betonar att **kamp är en del av människans natur och livsvillkor** - inte ett undantag, utan en gudomligt designad verklighet.
- Det är också en implicit **uppmaning till tålamod, uthållighet och ansvar** - eftersom kampen är meningsfull och belönas.

3. Retorisk funktion

- Versen är en vändpunkt efter de tre edsverserna (vers 1-3). Den förklarar *varför Gud svär*: för att understryka att människan är skapad för att kämpa.
- Den använder en kort, kraftfull struktur - med betoning på *Vi har skapat* - vilket förstärker Guds roll som aktiv skapare av människans prövningar.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Vad innebär det att kampen är en del av skapelsen? Hur skiljer sig detta från synen att lidande är meningslöst?
- **Övning**: Elever kan lista olika typer av "kabad" i livet - fysisk, psykisk, social - och reflektera över hur dessa kan leda till mognad.
- **Rollspel**: Gestalta en person i olika livsfaser - barn, vuxen, åldring - och visa hur kampen förändras men aldrig försvinner.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom biologi och psykologi är **stress och motstånd** nödvändiga för utveckling:
  - Muskler växer genom belastning.
  - Immunförsvaret stärks genom exponering.
  - Psykologisk resiliens byggs genom motgångar.

- Versen kan därför kopplas till begreppet **"antifragilitet"** - att människan inte bara överlever svårigheter, utan växer genom dem.

6. Undervisningsmodell

Versen kan fungera som **tematisk ingång till hela suran**: människans moraliska val (vers 10), hennes arrogans (vers 5-7), och hennes väg till frälsning (vers 11-20) är alla förankrade i denna grundläggande kamp.

90:5

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَغْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

Tror hon att ingen skall få makt över henne

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 5 i sura Al-Balad lyder: "Tror han att ingen kan övervinna honom?" - en retorisk fråga som avslöjar människans arrogans och illusion av självständighet.

Här är en fördjupad, flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *A-yaḥṣabu an lan yaqdir ‘alayhi aḥad*
- Svensk översättning: *"Tror han att ingen kan övervinna honom?"*
- Nyckelord:
  - *yaḥṣabu* - "tror", "antar"
  - *lan yaqdir* - "inte kan ha makt"
  - *‘alayhi aḥad* - "över honom någon"

2. Teologisk innebörd

- Versen är en **kritik av människans högmod** - särskilt den som tror att rikedom, status eller styrka gör honom oövervinnerlig.
- Den följer vers 4, där människan beskrivs som skapad i möda - nu visas hur vissa trots detta tror sig vara oåtkomliga.

- Enligt tafsir (t.ex. Ibn Kathir, Ma'arifur Qur'an):
  - Versen syftar på **förnekare av Gud** som tror att deras handlingar inte har konsekvenser.
  - Det är också en **förberedelse inför domedagens rättvisa** - där varje handling vägs.

3. Retorisk funktion

- Versen är formulerad som en **retorisk fråga** - inte för att få ett svar, utan för att väcka eftertanke.
- Den använder **ironi**: människan, som är skapad i möda, tror ändå att ingen har makt över henne.
- Den fungerar som en **moralisk spegel** - läsaren tvingas fråga sig: tror jag att jag är oåtkomlig?

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Vad innebär det att tro att "ingen kan övervinna mig"? Hur visar det sig i vardagen?
- **Övning**: Elever kan skriva korta berättelser om personer som trodde de var oövervinnerliga - och vad som hände.
- **Rollspel**: Gestalta en person som skryter om sin styrka, och en som påminner om livets verkliga begränsningar.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi kallas detta för "**illusion of invulnerability**" - en kognitiv bias där människor underskattar risker.
- Inom biologi är även de starkaste organismer beroende av miljön - t.ex. ett lejon kan svälta om ekosystemet kollapsar.
- I undervisning kan man jämföra med **systemberoende**: ingen människa är oberoende av andra, naturen eller Gud.

6. Strukturell koppling i suran

Tillsammans visar de hur **handlingar, skryt och illusioner** inte undgår Guds uppsyn.

Vers 5 inleder en sekvens (vers 5-7) där **människans arrogans och självbedrägeri** avslöjas:

Vers 6: "Han säger: Jag har slösat rikedomar"

Vers 7: "Tror han att ingen ser honom?"

90:6

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا

Hon skryter: "Jag har förbrukat en förmögenhet!"

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 6 i sura Al-Balad lyder: "Han säger: 'Jag har slösat rikedomar i överflöd'" - en vers som avslöjar människans skryt om materiell makt, och antyder att detta inte är ett tecken på framgång.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Yaqūlu ahlaktu mālan lubadā*
- Svensk översättning: "Han säger: 'Jag har slösat rikedomar i överflöd'"
- Nyckelord:
  - *ahlaktu* - "jag har förstört/slösat"
  - *mālan* - "rikedom"
  - *lubadā* - "i mängd", "överflöd", "massor"

2. Tafsir och teologisk innebörd

- Versen visar **människans arrogans och självförhärligande**: han skryter om hur mycket han har spenderat - som om det vore ett bevis på status.
- Enligt klassisk tafsir:
  - Det syftar på **förnekare som spenderar pengar för att motarbeta sanningen** - t.ex. . Quraysh-ledare som bekämpade Profeten ﷺ.
  - Det kan också tolkas bredare: **människor som tror att materiell konsumtion är ett mått på värde.**

3. Retorisk funktion

- Versen är ett **direkt citat** – vilket gör att läsaren hör arrogansen i första person.
- Det fungerar som en **moralisk spegel**: vad säger vi om våra resurser? Skryter vi om konsumtion eller reflekterar vi över ansvar?

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Vad innebär det att "slösa rikedomar"? Är det alltid negativt? När är det meningsfullt?
- **Övning**: Elever kan jämföra olika sätt att använda pengar – konsumtion vs. välgörenhet – och analysera vilka som ger verkligt värde.
- **Rollspel**: Gestalta en person som skryter om sin lyx, och en som använder sina resurser för gott – och låt eleverna diskutera konsekvenserna.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi kallas detta för "**materialistisk självbekräftelse**" – att människor använder konsumtion för att stärka sin självkänsla.
- Inom ekonomi kan man jämföra med "**signalering**": att spendera pengar för att visa status, inte för behov.
- I undervisning kan man koppla detta till **hållbar utveckling**: hur överkonsumtion påverkar både individen och planeten.

6. Strukturell koppling i suran

Nästa vers (vers 7) kommer att avslöja att **Gud ser allt** – vilket gör detta skryt meningslöst i evighetens perspektiv.

Versen följer vers 5, där människan tror att ingen kan övervinna honom – nu ser vi **hur han försöker bevisa sin styrka genom pengar**.

90:7

أَبْخَسِبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

Tror hon kanske att ingen har sett henne?

Vers 7 i sura Al-Balad lyder: "Tror han att ingen ser honom?" - en avslöjande fråga som konfronterar människans självbedrägeri och brist på ansvarskänsla.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *A-yaḥṣabu an lam yarahu aḥad*
- Svensk översättning: "Tror han att ingen ser honom?"
- Nyckelord:
  - *yaḥṣabu* - "tror", "antar"
  - *lam yarahu* - "inte har sett honom"
  - *aḥad* - "någon"

2. Teologisk innebörd

- Versen är en **retorisk fråga** som avslöjar människans illusion av att vara osedd - särskilt när hon agerar arrogant eller orättfärdigt.
- Enligt tafsir:
  - Det är en **varning**: Gud ser allt, även det som människan tror är dolt.
  - Det är också en **påminnelse om ansvar** - varje handling är registrerad, varje tanke är känd.

3. Retorisk funktion

- Versen avslutar en sekvens (vers 5-7) där människan först tror att ingen kan övervinna honom (v.5), sedan skryter om sin rikedom (v.6), och nu tror att ingen ser honom (v.7).
- Den fungerar som en **moralisk spegel**: läsaren tvingas fråga sig - tror jag att mina handlingar är utan konsekvens?

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Vad innebär det att vara "sedd"? Hur påverkar det vårt beteende?
- **Övning**: Elever kan skriva om en situation där de trodde att ingen såg dem - och vad de lärde sig.

- **Rollspel:** Gestalta en person som agerar i hemlighet, och en som påminner om att Gud ser allt – och diskutera hur detta påverkar valen.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi finns begreppet **”övervakningseffekten”** – människor tenderar att bete sig mer etiskt när de tror att de är observerade.
- Inom neurovetenskap visar studier att **självmedvetenhet** aktiveras när vi upplever att vi är sedda – vilket påverkar moral och empati.
- I undervisning kan man koppla detta till **samvete** som en inre observatör – en ”inbyggd kamera” som påminner oss om rätt och fel.

6. Strukturell koppling i suran

Den markerar övergången från **självbedrägeri till gudomlig uppsyn och vägledning**.

Versen förbereder inför nästa sekvens (vers 8–10), där Gud visar att människan har fått resurser – ögon, tunga, vägledning – och därmed **har ansvar**.

90:8

أَلَمْ تَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

Har Vi inte gett henne ögon,

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 8 i sura Al-Balad lyder: ”Har Vi inte gjort ett par ögon åt honom?” - en påminnelse om Guds gåvor till människan, särskilt hennes förmåga att se, förstå och välja.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *A-lam naj‘al lahu ‘aynayn*
- Svensk översättning: *”Har Vi inte gjort ett par ögon åt honom?”*

- Nyckelord:
  - *naj'al* - "Vi har gjort/skapat"
  - *'aynayn* - "två ögon"

2. Teologisk innebörd

- Versen är en **retorisk fråga** som påminner människan om att hon har fått gåvor från Gud - inte minst synen.
- Enligt tafsir (t.ex. Ma'arifur Qur'an och Tazkirul Quran):
  - Ögonen symboliserar **perception, insikt och ansvar** - människan ser världen, men måste också se sanningen.
  - Det är en **övergång från kritik till påminnelse**: efter att ha visat människans arrogans (vers 5-7), påminner Gud nu om de verktyg hon fått för att välja rätt.

3. Retorisk funktion

- Versen inleder en ny sekvens (vers 8-10) där **människans sinnen och vägledning** lyfts fram.
- Den fungerar som en **uppväckande fråga**: har du glömt vad du fått? Har du använt dina ögon för att se rätt?

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Vad innebär det att ha "ögon" i Koranens mening? Bara fysisk syn, eller också moralisk insikt?
- **Övning**: Elever kan göra en lista över mänskliga sinnen och diskutera hur varje kan användas för gott eller ont.
- **Rollspel**: Gestalta en person som ser men ignorerar, och en som ser och agerar - och diskutera skillnaden.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom neurovetenskap är ögonen kopplade till **visuell perception och kognitiv tolkning** - vi ser inte bara med ögonen, utan med hjärnan.
- Inom etik kan man koppla detta till **moralisk perception** - att se orättvisor och känna ansvar.
- I undervisning kan man använda **optiska illusioner** som metafor: ibland ser vi, men förstår inte - precis som människan i verserna innan.

6. Strukturell koppling i suran

Versen följs av vers 9 ("Och en tunga och ett par läppar") och vers 10 ("Och visat honom de två vägarna") - tillsammans visar de att **människan har fått både verktyg och vägledning**, och därmed **ansvar för sina val**.

90:9

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ
tunga och läppar,

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 9 i sura Al-Balad lyder: "Och en tunga och ett par läppar" - en fortsättning på Guds påminnelse om de gåvor människan fått för att förstå, uttrycka och välja rätt.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Wa lisānan wa shafatayn*
- Svensk översättning: "Och en tunga och ett par läppar"
- Nyckelord:
  - *lisān* - "tunga", centrum för tal och smak
  - *shafatayn* - "två läppar", nödvändiga för artikulation och uttryck

2. Teologisk innebörd

- Versen fortsätter på temat från vers 8 (ögonen) och visar att **människan är utrustad med verktyg för förståelse och kommunikation**.
- Enligt tafsir:
  - Tungan och läpparna är symboler för **talets gåva**, vilket skiljer människan från djuren.
  - De är också verktyg för **bön, vittnesmål, vägledning och ansvar** - vad vi säger har konsekvenser.

3. Retorisk funktion

- Versen är en del av en **trefaldig påminnelse** (ögon, tunga, läppar) som kulminerar i nästa vers (v.10): "Och Vi visade honom de två vägarna".
- Den bygger upp en **logisk kedja**: du har fått sinnen → du kan förstå och uttrycka → du har ansvar att välja rätt.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Hur använder vi vår tunga? Vad är skillnaden mellan att tala sant, gott, skadligt eller tomt?
- **Övning**: Elever kan reflektera över situationer där ord har hjälpt eller sårat – och vad de lärt sig.
- **Rollspel**: En person använder sin tunga för att sprida godhet, en annan för att så split – diskutera följderna.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom lingvistik och neurovetenskap är **språkförmåga kopplad till hjärnans utveckling** – särskilt områden som Brocas och Wernickes områden.
- Tungan och läpparna är också centrala i **artikulation**, vilket gör mänskligt språk möjligt.
- I undervisning kan man visa hur **språk är ett verktyg för tanke och moral** – vi formar inte bara ord, utan också värderingar.

6. Strukturell koppling i suran

Tungan och läpparna är då inte bara fysiska organ, utan **instrument för vägval, vittnesmål och moraliskt ansvar**.

Versen förbereder för vers 10, där Gud säger: "*Och Vi visade honom de två vägarna*" – dvs. **vägen till det goda och det onda**.

90:10

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

och visat henne de två huvudvägarna

Vers 10 i sura Al-Balad lyder: "Och Vi visade honom de två vägarna" - en kärnvers som uttrycker människans fria vilja och moraliska ansvar.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Wa hadaynāhu an-najdayn*
- Svensk översättning: "Och Vi visade honom de två vägarna"
- Nyckelord:
  - *hadaynāhu* - "Vi vägledde honom"
  - *an-najdayn* - "de två vägarna", bokstavligen "de två höjderna" eller "alternativen"

2. Tafsir och teologisk innebörd

- Enligt klassisk tafsir (Ibn Kathir, Al-Qurtubi, Ma'arifur Qur'an):
  - De två vägarna är:
    - **Vägen till det goda** (iman, rättfärdighet, lydnad)
    - **Vägen till det onda** (kufr, synd, arrogans)
- Vissa tolkar *najdayn* som:
  - **Livets väg och dödens väg**
  - **Världslig framgång och evig frälsning**
- Versen betonar att **människan är inte utan vägledning** - hon har fått både sinnen (vers 8-9) och moraliska alternativ.

3. Retorisk funktion

- Versen är **kulmen på en uppbyggnad**:
  - Vers 8: ögon → perception
  - Vers 9: tunga och läppar → kommunikation
  - Vers 10: vägledning → val
- Den fungerar som en **övergång från gåvor till ansvar** - människan har fått allt hon behöver för att välja rätt.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad är de "två vägarna" i dagens liv? Hur känner vi igen dem?
- **Övning:** Elever kan rita en vägdelning med två stigar – en mot godhet, en mot egoism – och skriva vad som finns längs varje väg.
- **Rollspel:** Gestalta en person som står inför ett moraliskt val – och visa hur vägledning, samvete och konsekvenser spelar in.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom neurovetenskap finns begreppet "**executive function**" – hjärnans förmåga att väga alternativ och fatta beslut.
- Inom psykologi talar man om **moraliskt omdöme** – förmågan att välja mellan rätt och fel baserat på inre och yttre faktorer.
- I undervisning kan man koppla detta till **beslutsfattande modeller** – t.ex. . konsekvensanalys, empati, värdekonflikter.

6. Strukturell koppling i suran

Den förbereder för begreppet '**aqabah** – den branta stigen – som symboliserar den svåra men rätta vägen.

Versen inleder surans **moraliska kärna** (vers 10-20): människan har fått vägledning, men många väljer ändå att inte ta den svåra vägen (vers 11).

90:11

فَلَا افْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

Men hon gör sig ingen brådska att slå in på den väg som bär brant uppför.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 11 i sura Al-Balad lyder: "Men han försökte inte ta sig uppför den branta stigen" – en metaforisk vers som beskriver människans ovilja att välja den svåra men rätta vägen.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Fa-lā iqtaḥama al-‘aqabah*
- Svensk översättning: "Men han försökte inte ta sig uppför den branta stigen"
- Nyckelord:
  - *iqtaḥama* – "att kasta sig in i", "att ta sig igenom med kraft"
  - *al-‘aqabah* – "den branta stigen", "den svåra passagen"

2. Teologisk innebörd

- Versen är en **kritik av människans bekvämlighet och ovilja att ta ansvar**.
- Enligt tafsir:
  - *‘aqabah* symboliserar **moraliska och andliga utmaningar** – att hjälpa andra, stå emot begär, ge i välgörenhet, visa tålamod.
  - Det är den väg som leder till frälsning, men som kräver uppoffring.

3. Retorisk funktion

- Versen använder en **metafor från bergsklättring** – att ta sig uppför en brant stig kräver vilja, styrka och uthållighet.
- Den fungerar som en **vändpunkt**: människan har fått vägledning (vers 10), men väljer ändå inte den svåra vägen.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Vad är "den branta stigen" i våra liv? Varför undviker vi den?
- **Övning**: Elever kan skriva om ett tillfälle då de valde en svår men rätt väg – och vad det ledde till.
- **Rollspel**: En person står vid en vägdelning – en lätt stig och en brant stig – och måste välja. Gruppen diskuterar valets konsekvenser.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi talar man om "**delay of gratification**" – förmågan att välja långsiktig belöning framför kortsiktig njutning.
- Inom neurovetenskap är detta kopplat till **prefrontala cortex** – hjärnans centrum för planering och självkontroll.
- I undervisning kan man använda **bergsklättring som metafor**: varje steg kräver

ansträngning, men leder till utsikt och insikt.

6. Strukturell koppling i suran

Den visar att **rättfärdighet är aktivt, inte passivt** – det kräver handling, inte bara tro.

Versen inleder en ny sekvens (vers 11-16) där **den branta stigen definieras**: att befria slavar, ge mat till behövande, visa medkänsla.

90:12

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

Vad kan låta dig ana vad det innebär [att slå in på] den väg som bär brant uppför

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 12 i sura Al-Balad lyder: "Vad är den branta stigen?" - en retorisk fråga som inleder en konkret definition av vad moralisk upphöjdhet innebär i praktiken.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Wa mā adrāka mā al-‘aqabah*
- Svensk översättning: "Och vad får dig att förstå vad den branta stigen är?"
- Nyckelord:
  - *mā adrāka* - "vad får dig att inse", en fras som används i Koranen för att väcka djup reflektion
  - *al-‘aqabah* - "den branta stigen", metafor för svår men rättfärdig väg

2. Retorisk och teologisk funktion

- Versen är en **retorisk övergång** som förbereder läsaren för en konkret definition (vers 13-16).
- Frasen "*mā adrāka*" används ofta i Koranen för att **markera något viktigt, svårbegripligt eller upphöjt** – t.ex. . domedagen, nattens kraft, helvetets djup.

- Här används den för att **höja värdet av moraliska handlingar** – att hjälpa andra är inte trivialt, utan en form av andlig bergsklättring.

3. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Varför frågar Gud "vad får dig att förstå"? Vad säger det om människans insikt?
- **Övning:** Elever kan skriva om en gång de underskattade en god handling – och vad de lärde sig.
- **Rollspel:** En person tror att godhet är lätt, en annan visar att det kräver uppoffring – diskutera insiktens djup.

4. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi talar man om "**moralisk komplexitet**" – att förstå godhet kräver empati, erfarenhet och reflektion.
- Inom pedagogik används **frågebaserat lärande** för att väcka djupare förståelse – precis som versen gör här.
- I undervisning kan man jämföra med **metakognition** – att förstå vad förståelse innebär.

5. Strukturell koppling i suran

Den visar att **rättfärdighet är konkret, aktiv och svår - men upphöjd.**

Versen är en **nyckelpunkt:** den förbereder för verserna 13–16, där den branta stigen definieras som:

Att befria en slav

Att ge mat till behövande

Att visa medkänsla mot föräldralösa och fattiga

90:13

فَكَرَّبَةٍ

[Det innebär] att befria [en människa] från slaveri,

Vers 13 i sura Al-Balad lyder: "Att befria en slav" - den första konkreta handlingen som definierar den 'branta stigen', och ett kraftfullt exempel på moralisk uppoffring och social rättvisa.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Fakku raqabah*
- Svensk översättning: "Att befria en slav"
- Nyckelord:
  - *fakk* - "att lösa", "att befria", "att bryta"
  - *raqabah* - "nacke", en metafor för en slav eller fånge

2. Teologisk innebörd

- Versen visar att **rättfärdighet kräver konkret handling**, inte bara tro eller känsla.
- Enligt tafsir:
  - Att befria en slav är en av de mest upphöjda handlingarna i islam - det kombinerar **social rättvisa, medkänsla och uppoffring**.
  - Det är också en symbol för att **bryta bojor - både fysiska och andliga**.

3. Historisk kontext

- I Profetens tid fanns ett utbrett slaveri. Islam uppmuntrade gradvis frigörelse:
  - Många expiations (botgöringar) krävde att man befriade en slav.
  - Profeten ﷺ själv befriade många slavar och uppmanade till god behandling.
- Versen visar att **den branta stigen börjar med att hjälpa de mest utsatta**.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad innebär det att "befria en slav" i dagens kontext? Finns det moderna motsvarigheter - t.ex. . att hjälpa någon ur beroende, skuld, eller förtryck?
- **Övning:** Elever kan identifiera olika former av "bojor" i samhället - och diskutera hur man kan bidra till befrielse.

- **Rollspel:** Gestalta en person som väljer att hjälpa en annan ur ett svårt tillstånd – och reflektera över vad det kostar och ger.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi kan detta kopplas till **empowerment** – att hjälpa någon återfå kontroll över sitt liv.
- Inom sociologi är det en form av **strukturell frigörelse** – att bryta system som håller människor fångna.
- I undervisning kan man använda **kedjor som metafor** – varje god handling bryter en länk.

6. Strukturell koppling i suran

Tillsammans visar de att **rättfärdighet är aktiv, konkret och riktad mot de mest utsatta**.

Versen är den första i en serie (vers 13–16) som definierar den branta stigen:

Vers 13: Befria en slav

Vers 14–15: Mata behövande

Vers 16: Stödja de svaga

90:14

أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْجَبَةٍ
eller att i hungerns tider föda

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 14 i sura Al-Balad lyder: "Eller att ge mat på en dag av hunger" – en fortsättning på definitionen av den 'branta stigen', där medkänsla och konkret hjälp till behövande står i centrum.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Aw iṭ'āmun fī yawmin dhī masghabah*
- Svensk översättning: "Eller att ge mat på en dag av hunger"
- Nyckelord:
  - *iṭ'āmun* - "att ge mat"
  - *yawmin* - "en dag"
  - *dhī masghabah* - "av hunger", dvs. svår nöd, svält

2. Teologisk innebörd

- Versen visar att **rättfärdighet är att hjälpa andra när det verkligen behövs**, inte bara när det är bekvämt.
- Enligt tafsir:
  - Att ge mat under svält är en **handling av aktiv medkänsla**, särskilt när givaren själv kan vara utsatt.
  - Det är också en **test av själens generositet** - att ge när det kostar.

3. Retorisk funktion

- Versen följer direkt efter vers 13 ("Att befria en slav") och utvidgar definitionen av den branta stigen.
- Den använder **konkret bildspråk** - en dag av hunger - för att väcka känslomässig respons och etisk reflektion.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad innebär det att ge när det är svårt? Hur skiljer det sig från att ge när man har överflöd?
- **Övning:** Elever kan reflektera över situationer där de eller andra har hjälpt i svåra tider - och vad det betydde.
- **Rollspel:** En person har lite mat men ser någon hungrig - vad gör han? Gruppen diskuterar valets svårighet och värde.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi talar man om **altruism under stress** - att hjälpa andra trots egen utsatthet.

- Inom neurovetenskap aktiveras **empatiska nätverk** i hjärnan när vi ser någon lida – särskilt när vi själva har upplevt liknande.
- I undervisning kan man använda **resiliensmodeller** – att ge trots motgång är ett tecken på inre styrka.

6. Strukturell koppling i suran

Tillsammans visar de att **rättfärdighet är att ge, befria och stödja** – särskilt när det är svårt.

Versen är del av en sekvens (vers 13–16) som konkretiserar den branta stigen:

Vers 13: Befria en slav

Vers 14: Ge mat under svält

Vers 15–16: Hjälpa föräldralösa och fattiga

90:15

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ

en faderlös anförvant

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 15 i sura Al-Balad lyder: "Till en föräldralös som är nära" - en fortsättning på definitionen av den 'branta stigen', där medkänsla riktas mot de mest sårbara i samhället.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Yatīman dhā maqrabah*
- Svensk översättning: *"Till en föräldralös som är nära"*
- Nyckelord:

- *yatīm* - "föräldralös", särskilt barn utan far
- *dhā maqrabah* - "som är nära", dvs. släkting eller någon i ens närhet

2. Teologisk innebörd

- Versen visar att **rättfärdighet inte bara handlar om att ge, utan om att ge till dem som står en nära** - dvs. att ta ansvar för sin omgivning.
- Enligt tafsir:
  - Att hjälpa en föräldralös är en av de mest belönade handlingarna i islam.
  - "Som är nära" kan betyda:
    - Släktskap (t.ex. syskonbarn, kusin)
    - Geografisk närhet (granne)
    - Emotionell närhet (någon man har ansvar för)

3. Retorisk funktion

- Versen följer vers 14 ("att ge mat på en dag av hunger") och specificerar **vem hjälpen bör riktas till**.
- Den förstärker temat att **rättfärdighet är personlig, konkret och relationell** - inte abstrakt.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad innebär det att hjälpa "den som är nära"? Varför är det ibland svårare än att hjälpa främlingar?
- **Övning:** Elever kan identifiera personer i sin närhet som behöver stöd - och reflektera över hur de kan hjälpa.
- **Rollspel:** En person ser en föräldralös släkting i nöd - vad gör han? Gruppen diskuterar ansvar, känslor och handling.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi talar man om "**in-group empathy**" - att vi har starkare känslomässig respons för dem vi känner.
- Inom socialpsykologi är detta kopplat till **ansvarsfördelning** - vi tenderar att ta mer ansvar för dem vi uppfattar som nära.
- I undervisning kan man använda **koncentriska cirklar**: själv → familj → grannar → samhälle - för att visa hur ansvar sprids.

6. Strukturell koppling i suran

Tillsammans visar de att **rättfärdighet är att ge till dem som är mest utsatta - särskilt dem vi har ett band till.**

Versen är del av sekvensen som definierar den branta stigen:

Vers 13: Befria en slav

Vers 14: Ge mat under svält

Vers 15: Hjälp en föräldralös som är nära

Vers 16: Hjälp en fattig i nöd

90:16

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ

eller en människa som lider nöd.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 16 i sura Al-Balad lyder: "Eller till en fattig i djup nöd" - den fjärde konkreta handlingen som definierar den 'branta stigen', med fokus på att hjälpa dem som är mest utsatta och marginaliserade.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Aw miskīnan dhā matrabah*
- Svensk översättning: *"Eller till en fattig i djup nöd"*
- Nyckelord:
  - *miskīn* - "fattig", någon som saknar grundläggande behov
  - *dhā matrabah* - "i djup nöd", bokstavligen "täckt av jord", dvs. extremt utsatt

2. Teologisk innebörd

- Versen visar att **rättfärdighet innebär att hjälpa dem som är mest förnedrade, bortglömda eller nedtryckta.**
- Enligt tafsir:
  - *matrabah* antyder att personen är så fattig att han ligger på marken, täckt av damm – en bild av total utsatthet.
  - Det är en uppmaning att **inte ignorera de mest marginaliserade**, utan att aktivt söka dem och hjälpa.

3. Retorisk funktion

- Versen avslutar en sekvens av konkreta handlingar (vers 13–16) som definierar den branta stigen.
- Den använder **starkt bildspråk** – en person täckt av jord – för att väcka medkänsla och handlingsvilja.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad innebär det att hjälpa "den som ligger i dammet"? Hur ser sådana människor ut i dagens samhälle?
- **Övning:** Elever kan identifiera grupper som är "osynliga" i samhället – hemlösa, ensamma, psykiskt sjuka – och diskutera hur man kan hjälpa.
- **Rollspel:** En person går förbi någon som ligger på marken – vad gör han? Gruppen diskuterar valets svårighet och betydelse.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi talar man om "**social invisibility**" – att vissa grupper inte ses eller erkänns av samhället.
- Inom neurovetenskap aktiveras **empatiska nätverk** starkare när vi ser fysisk utsatthet – men dessa kan blockeras av fördomar.
- I undervisning kan man använda **jordmetaforen**: att lyfta någon från marken är att återge värdighet.

6. Strukturell koppling i suran

Tillsammans visar de att **rättfärdighet är att ge, befria och stödja – särskilt dem som är mest bortglömda.**

Versen avslutar den konkreta definitionen av den branta stigen:

Vers 13: Befria en slav

Vers 14: Ge mat under svält

Vers 15: Hjälp en föräldralös som är nära

Vers 16: Hjälp en fattig i djup nöd

90:17

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ

[Det innebär] också att vara en av dem som tror och som uppmanar varandra att ha tålamod och uppmanar varandra att visa medkänsla [med de sämre lottade].

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 17 i sura Al-Balad lyder: "Sedan är han en av dem som tror och uppmanar till tålamod och barmhärtighet" - en vers som beskriver den moraliska karaktären hos dem som valt den branta stigen.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Thumma kāna mina alladhīna āmanū wa tawāṣaw biṣ-ṣabr wa tawāṣaw bil-marḥamah*
- Svensk översättning: "Sedan är han en av dem som tror och uppmanar till tålamod och barmhärtighet"
- Nyckelord:
  - *āmanū* - "de som tror"
  - *tawāṣaw* - "de uppmanar varandra", ömsesidig påminnelse
  - *ṣabr* - "tålamod", uthållighet i motgång
  - *marḥamah* - "barmhärtighet", medkänsla, nåd

2. Teologisk innebörd

- Versen visar att **rättfärdighet inte bara är handling, utan också tro och moralisk påverkan.**
- Enligt tafsir:
  - Den som valt den branta stigen är inte passiv – han tror, handlar och **uppmanar andra till tålamod och medkänsla.**
  - *Tawāṣaw* antyder **gemenskapens roll** – att troende stöttar varandra i svåra tider.

3. Retorisk funktion

- Versen är en **övergång från handling till karaktär** – från att ge till att vara.
- Den visar att **rättfärdighet är både individuell och kollektiv** – man tror själv, men stärker också andra.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad innebär det att ”uppmana till tålamod och barmhärtighet”? Hur gör man det i praktiken?
- **Övning:** Elever kan identifiera situationer där de eller andra har uppmanat till tålamod – och vad det ledde till.
- **Rollspel:** En person är i svårighet, en annan uppmanar till tålamod och visar barmhärtighet – gruppen reflekterar över effekten.

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi är **tålamod kopplat till emotionell reglering** – att hantera frustration och motgång.
- **Barmhärtighet** är kopplat till empati och prosocialt beteende – att agera för andras bästa.
- I undervisning kan man använda **spegelneuroner** som metafor: vi påverkar varandra genom våra känslor och handlingar.

6. Strukturell koppling i suran

Den förbereder för vers 18–20, där **belöningen för dessa människor beskrivs** – de är ”folk av höger hand”, dvs. de rättfärdiga.

Versen visar att **den branta stigen inte bara är en väg av handling, utan också en väg av tro och moralisk ledarskap.**

90:18

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

Dessa är de rättfärdiga som hör till den högra sidan.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 18 i sura Al-Balad lyder: "De är de på höger sida" - en vers som markerar den andliga statusen hos dem som tror, handlar rättfärdigt och uppmanar till tålmod och barmhärtighet.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Ūlā'ika aṣḥābu al-maymanah*
- Svensk översättning: "De är de på höger sida"
- Nyckelord:
  - *Ūlā'ika* - "de där", syftar på de troende som beskrivits i vers 17
  - *aṣḥābu al-maymanah* - "de på höger sida", dvs. de rättfärdiga, välsignade

2. Teologisk innebörd

- I Koranen är "höger sida" en symbol för:
  - **Rättfärdighet och frälsning** (jfr. sura Al-Waqi'ah 56:8-9)
  - **Guds välbehag och belöning**
  - **De som får sina handlingar i höger hand på domedagen**
- Versen bekräftar att **de som valt den branta stigen och lever i tro och medkänsla är de som kommer att räddas.**

3. Retorisk funktion

- Versen fungerar som **bekräftelse och belöning** efter den moraliska väg som beskrivits i vers 11-17.
- Den använder **kort, kraftfull struktur** - bara fyra ord - för att ge maximal tyngd åt belöningen.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad innebär det att vara "på höger sida"? Hur kan man sträva efter det i vardagen?
- **Övning:** Elever kan skapa två kolumner - "höger sida" och "vänster sida" - och fylla dem med egenskaper och handlingar enligt Koranens språkbruk.
- **Rollspel:** En person står inför domedagen - vad innebär det att få sin bok i höger hand? Hur har hans liv lett dit?

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom kognitiv psykologi är **positiv förstärkning** en metod för att uppmuntra önskade beteenden - precis som denna vers gör.
- Inom symbolik är **höger sida** ofta förknippad med styrka, rättvisa och välsignelse - vilket Koranen använder pedagogiskt.
- I undervisning kan man använda **symboliska kartor** - där höger sida representerar godhet, och vänster sida varning - för att illustrera moraliska val.

6. Strukturell koppling i suran

Den visar att **moraliska val har eviga konsekvenser** - inte bara i handling, utan i slutlig status.

Versen är en **kontrast till vers 19-20**, där de som förnekar och avvisar beskrivs som "de på vänster sida".

90:19

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ

Men de som envist framhärdar i att förneka Våra budskap är de orättfärdiga som hör till den vänstra sidan.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 19 i sura Al-Balad lyder: "Men de som förnekar Våra budskap, de är de på vänster sida" - en kraftfull kontrast till vers 18, där de rättfärdiga beskrivs som

'de på höger sida'.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *Wa alladhīna kafarū bi-āyātinā hum aṣḥābu al-mash'amah*
- Svensk översättning: "Men de som förnekar Våra budskap, de är de på vänster sida"
- Nyckelord:
  - *kafarū* - "de som förnekar", dvs. aktivt avvisar eller döljer sanningen
  - *āyātinā* - "Våra tecken", dvs. Guds uppenbarelsen, budskap, bevis
  - *aṣḥābu al-mash'amah* - "de på vänster sida", symbol för förkastelse och förlust

2. Teologisk innebörd

- Versen markerar en **moralisk och eskatologisk gränsdragning**:
  - De som förnekar Guds tecken - oavsett om det är Koranens budskap, profetens kall, eller de naturliga tecknen i skapelsen - tillhör de förlorade.
- Enligt tafsir:
  - "Vänster sida" är en symbol för dem som på domedagen får sina handlingars bok i vänster hand - ett tecken på att de är dömda till straff (jfr. sura Al-Haqqah 69:25).

3. Retorisk funktion

- Versen är en **kontrastvers** till vers 18:
  - Vers 18: de troende → höger sida → frälsning
  - Vers 19: de förnekande → vänster sida → fördömelse
- Den förstärker surans centrala tema: **människan har fått vägledning och val - och varje val har konsekvenser.**

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion**: Vad innebär det att "förneka Guds tecken"? Är det bara att inte tro, eller också att ignorera?
- **Övning**: Elever kan reflektera över olika typer av "tecken" - i naturen, i samvetet, i uppenbarelsen - och hur man kan reagera på dem.
- **Rollspel**: En person ser ett tydligt tecken men väljer att ignorera det - vad händer? En annan tar det till sig - vad förändras?

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi finns begreppet **kognitiv dissonans** - att avvisa sanningar som störs självbild eller bekvämlighet.
- Inom etik kan man tala om **moralisk förnekelse** - att blunda för orättvisor trots att man vet bättre.
- I undervisning kan man använda **ljus och skugga** som metafor: att vända sig bort från ljuset är att välja mörker - inte för att ljuset saknas, utan för att man avvisar det.

6. Strukturell koppling i suran

Den visar att **förnekelse inte är neutralitet, utan ett aktivt val med allvarliga följder.**

Versen förbereder för surans avslutning i vers 20, där **de på vänster sida hotas med en sluten eld.**

90:20

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ

Eldens [lågor] skall sluta sig omkring dem från alla håll.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 20 i sura Al-Balad lyder: "Över dem skall en sluten eld vara" - en avslutande vers som beskriver den yttersta konsekvensen för dem som förnekar Guds budskap och avvisar den moraliska vägen.

Här är en flerdimensionell förklaring:

1. Lydelse och översättning

- Arabiska: *'alayhim nārun mu'ṣadah*
- Svensk översättning: "Över dem skall en sluten eld vara"
- Nyckelord:
  - *nārun* - "eld", symbol för straff, lidande, helvetet
  - *mu'ṣadah* - "sluten", "förseglad", "utan utväg"

2. Teologisk innebörd

- Versen beskriver **helvetets eld som slutet och oåtkomlig från utsidan** – dvs. de som hamnar där är instängda utan möjlighet till flykt.
- Enligt tafsir:
  - Elden är inte bara brännande, utan också **förseglad** – vilket förstärker känslan av **evig förtvivlan och isolering**.
  - Det är en **kontrast till paradiset**, som är öppet, välsignat och fyllt av gemenskap.

3. Retorisk funktion

- Versen avslutar suran med en **kraftfull bild av konsekvens** – inte bara förnekelse, utan aktiv avvisning av vägledning leder till ett slutet straff.
- Den använder **kort, laddad syntax** – bara fyra ord – för att ge maximal tyngd åt varningen.

4. Pedagogiska tillämpningar

- **Diskussion:** Vad innebär det att vara "instängd i eld"? Är det bara fysisk, eller också andlig och emotionell?
- **Övning:** Elever kan reflektera över skillnaden mellan öppenhet och slutenhet – i relationer, samvete, tro – och hur det påverkar livets riktning.
- **Rollspel:** En person ignorerar alla tecken och vägledning – vad leder det till? En annan följer den branta stigen – hur ser hans slut ut?

5. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Inom psykologi kan detta kopplas till **självald isolering** – att stänga sig för insikt, empati och förändring leder till inre lidande.
- Inom neurovetenskap är **smärta och ensamhet** nära kopplade i hjärnan – vilket gör bilden av en sluten eld både fysisk och emotionell.
- I undervisning kan man använda **låsta rum som metafor** – att välja bort vägledning är att låsa dörren till frälsning.

6. Strukturell koppling i suran

Den visar att **valet mellan två vägar är verkligt, och konsekvenserna är eviga.**

Versen är **slutpunkten på en moralisk resa:**

Vers 1-10: människan har fått gåvor och vägledning

Vers 11-16: den branta stigen definieras

Vers 17-18: de rättfärdiga belönas

Vers 19-20: de förnekande straffas

Här kommer en **pedagogisk och strukturerad sammanfattning av hela sura Al-Balad (kapitel 90)**, vers för vers, med fokus på undervisning, teologisk innebörd, retorik, vetenskapliga analogier och praktiska övningar – särskilt lämpad för ungdomar och nybörjare.

Sura Al-Balad - Undervisningsöversikt (vers 1-20)

Tematisk översikt

- **Människans prövning i livet**
- **Fri vilja och moraliskt ansvar**
- **Kontrasten mellan arrogans och rättfärdighet**
- **Den branta stigen: konkret godhet**
- **Två vägar - två konsekvenser**

Vers-för-vers sammanfattning

Vers	Innehåll	Pedagogisk nyckel	Vetenskaplig/kognitiv koppling
1-2	Gud svär vid staden (Mekka) och människans födelseplats	Livet är heligt och förankrat i plats och historia	Biologisk födelse som startpunkt för medvetenhet
3-4	Människan är skapad för möda	Livet är en kamp – inte meningslös, utan meningsfull	Evolutionär anpassning till motgång
5	Människan tror att ingen kan övervinna henne	Arrogans och illusion av kontroll	Psykologisk överkompensation

Vers	Innehåll	Pedagogisk nyckel	Vetenskaplig/kognitiv koppling
6	Hon skryter om att ha slösat rikedom	Konsumtionskultur som självbekräftelse	Signalering och materialism
7	Hon tror att ingen ser henne	Självbedrägeri och brist på ansvar	Övervakningseffekt och samvete
8-9	Gud har gett ögon, tunga och läppar	Sinnesgåvor som verktyg för insikt och uttryck	Perception, språk, moralisk kommunikation
10	Gud har visat de två vägarna	Fri vilja och vägledning	Beslutsfattande och moralisk omdöme
11	Men människan väljer inte den branta stigen	Bekvämlighet över rättfärdighet	Delay of gratification
12	Vad är den branta stigen?	Retorisk väckning till insikt	Metakognition - förstå förståelse
13	Att befria en slav	Social rättvisa och uppoffring	Empowerment och strukturell frigörelse
14	Att ge mat under svält	Medkänsla i motgång	Altruism under stress
15	Till en föräldralös som är nära	Ansvar för de sårbara i ens närhet	In-group empathy
16	Till en fattig i djup nöd	Hjälp till de mest marginaliserade	Social invisibility och värdighet
17	De som tror och uppmanar till tålmod och barmhärtighet	Moralisk karaktär och kollektiv påverkan	Emotionell reglering och spegelneuroner
18	De är de på höger sida	Belöning och frälsning	Positiv förstärkning och symbolik
19	De som förnekar är på vänster sida	Förnekelse som aktivt val	Kognitiv dissonans och moralisk förnekelse
20	Över dem är en sluten eld	Slutlig konsekvens av förnekelse	Självvald isolering och inre lidande

Undervisningsmodell för ungdomar

1. Introduktion:

- Vad är en sura? Vad är Al-Balad?
- Vad innebär "branta stigen" som metafor?

2. Tematiska block:

- Block A (vers 1-7): Människans arrogans och illusion
- Block B (vers 8-10): Guds gåvor och vägledning
- Block C (vers 11-16): Den branta stigen - konkret godhet
- Block D (vers 17-20): Två vägar - två konsekvenser

3. Praktiska övningar:

- Rollspel, reflektion, värderingsövningar
- Symboliska bilder: stig, berg, bok i höger/vänster hand
- Diskussionsfrågor: Vad är godhet? Vad är ansvar?

4. Tvärvetenskapliga kopplingar:

Språk: retorik, metaforer, kommunikationa

Biologi: födelse och kamp

Psykologi: självbild, empati, moral

Samhällskunskap: social rättvisa, marginalisering

Sura Al-Balad beskrivs i klassisk och modern tafsir som en kraftfull påminnelse om människans prövningar, moraliska ansvar och valet mellan två livsvägar - den bekväma och den rättfärdiga. Den är särskilt känd för sin metafor om den 'branta stigen' som symbol för aktiv godhet.

Här är en sammanställning av vad som sagts om suran i olika källor:

1. Tematisk sammanfattning

- Sura Al-Balad (kapitel 90) är en **mekkansk sura** med 20 verser.
- Den börjar med en **gudomlig ed vid Mekka**, vilket markerar platsens helighet och människans koppling till sin ursprung.
- Den beskriver människan som skapad för **möda och kamp**, och varnar för **arrogans, materialism och förnekelse**.
- Den centrala metaforen är **"den branta stigen" (al-'aqabah)** - en symbol för den svåra men rätta vägen i livet.
- Sura avslutas med en **kontrast mellan de rättfärdiga (höger sida) och de**

förnekande (vänster sida).

2. Klassisk tafsir (t.ex. Ibn Kathir, Al-Qurtubi, Al-Tabari)

- Verserna 11-16 definierar den branta stigen som:
  - Att befria en slav
  - Att ge mat under svält
  - Att hjälpa föräldralösa och fattiga
- Detta tolkas som **praktisk godhet**, inte bara tro.
- Verserna 17-20 visar att **tro måste följas av handling och moralisk påverkan** – annars är man bland de förlorade.

3. Modern tolkning (t.ex. Ma'arifur Qur'an, Dorar.net)

- Sura Al-Balad är en **moralisk uppmaning till social rättvisa och medkänsla**.
- Den visar att **rättfärdighet kräver uppoffring**, särskilt för de mest utsatta.
- Den är också en **psykologisk spegel**: människan tror att hon är osedd, men Gud ser allt.
- Den branta stigen är inte bara fysisk eller ekonomisk – den är **andlig och etisk**.

4. Pedagogisk användning

- Sura Al-Balad används ofta i undervisning för att:
  - Visa att **tro och handling hör ihop**
  - Diskutera **moraliska val och ansvar**
  - Uppmuntra **empati, tålamod och barmhärtighet**
- Den är särskilt lämplig för ungdomar och nybörjare eftersom den:
  - Har **konkret bildspråk**
  - Innehåller **praktiska exempel på godhet**
  - Avslutas med en tydlig **moraliskala: höger vs. vänster sida**

5. Sammanfattande budskap

- Människan är skapad för kamp – men har fått verktyg (ögon, tunga, vägledning).
- Hon måste välja mellan två vägar – den lätta och den branta.
- Den branta stigen är att hjälpa andra, visa tålamod och barmhärtighet.
- De som gör detta är bland de rättfärdiga – de andra är instängda i en sluten eld.

Sura Al-Balad uppenbarades under den tidiga mekkanska perioden, som ett svar på de svårigheter och förföljelser som Profeten Muhammad ﷺ och de troende utsattes för i Mekka. Den syftar till att trösta, stärka och vägleda dem i kampen mot arrogans, orättvisa och förnekelse.

Här är en fördjupad förklaring:

1. Historisk kontext för uppenbarelsen

- Enligt klassiska källor som *Tafsir al-Maududi* och *Alim.org*, uppenbarades suran under en period då:
  - **Profeten ﷺ blev hånad och förföljd** av mekkanska ledare.
  - **De troende utsattes för ekonomisk och social bojkott**, särskilt de svaga och fattiga.
  - **Slaveri och klassklyftor var utbredda**, och de mäktiga förnekade Guds budskap med arrogans.

2. Syfte med uppenbarelsen

- Att **påminna människan om sin verkliga natur** – skapad för kamp, inte för bekvämlighet.
- Att **avslöja falsk trygghet i rikedom och status** – ”Han säger: ’Jag har slösat rikedom i överflöd!’” (vers 6).
- Att **uppmäna till aktiv rättfärdighet** – befria slavar, mata hungriga, hjälpa föräldralösa och fattiga.
- Att **klargöra att Gud ser allt**, även när människan tror att hon är osedd (vers 7).
- Att **presentera två vägar** – den branta stigen (godhet) och den lätta vägen (förnekelse) – med eviga konsekvenser.

3. Relation till Profetens liv

- Vers 2 antyder att Profeten själv är ”bunden i denna stad” – dvs. **han lider i Mekka**, trots att det är hans födelseort.
- Sura Al-Balad fungerar som en **andlig spegel**: den visar att även om Profeten är förföljd, är han på den rätta vägen – den branta stigen.
- Den ger **tröst och uppmäning till uthållighet** – tålamod och barmhärtighet är vägen till frälsning (vers 17).

4. Pedagogisk användning av uppenbarelsorsaken

- För ungdomar kan man koppla suran till **mod i motgång** – att stå upp för rättvisa även när det kostar.
- För nybörjare kan man visa att **Koranen inte bara är abstrakt, utan svarar på verkliga livssituationer.**
- För fördjupning kan man jämföra med andra mekkanska suror som också uppenbarades under förföljelse, t.ex. . Al-Fajr och Al-Inshiqaq.

Sura Al-Balad uppenbarades under den tidiga mekkanska perioden, som ett svar på de svårigheter och förföljelser som Profeten Muhammad ﷺ och de troende utsattes för i Mekka. Den syftar till att trösta, stärka och vägleda dem i kampen mot arrogans, orättvisa och förnekelse.

Här är en fördjupad förklaring:

1. Historisk kontext för uppenbarelsen

- Enligt klassiska källor som *Tafsir al-Maududi* och *Alim.org*, uppenbarades suran under en period då:
  - **Profeten ﷺ blev hånad och förföljd** av mekkanska ledare.
  - **De troende utsattes för ekonomisk och social bojkott**, särskilt de svaga och fattiga.
  - **Slaveri och klassklyftor var utbredda**, och de mäktiga förnekade Guds budskap med arrogans.

2. Syfte med uppenbarelsen

- Att **påminna människan om sin verkliga natur** – skapad för kamp, inte för bekvämlighet.
- Att **avslöja falsk trygghet i rikedom och status** – ”Han säger: ’Jag har slösat rikedom i överflöd!’” (vers 6).
- Att **uppmana till aktiv rättfärdighet** – befria slavar, mata hungriga, hjälpa föräldralösa och fattiga.
- Att **klargöra att Gud ser allt**, även när människan tror att hon är osedd (vers 7).
- Att **presentera två vägar** – den branta stigen (godhet) och den lätta vägen (förnekelse) – med eviga konsekvenser.

3. Relation till Profetens liv

- Vers 2 antyder att Profeten själv är ”bunden i denna stad” – dvs. **han lider i Mekka**, trots att det är hans födelseort.
- Sura Al-Balad fungerar som en **andlig spegel**: den visar att även om Profeten är förföljd, är han på den rätta vägen – den branta stigen.
- Den ger **tröst och uppmaning till uthållighet** – tålamod och barmhärtighet är vägen till frälsning (vers 17).

4. Pedagogisk användning av uppenbarelsorsaken

- För ungdomar kan man koppla suran till **mod i motgång** – att stå upp för rättvisa även när det kostar.
- För nybörjare kan man visa att **Koranen inte bara är abstrakt, utan svarar på verkliga livssituationer**.
- För fördjupning kan man jämföra med andra mekkanska suror som också uppenbarades under förföljelse, t.ex. . Al-Fajr och Al-Inshiqaq.

